

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Sağlık Bakanı Kemal MEMİŞOĞLU** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

AKP iktidarı 2025 yılını "Aile Yılı" ilan etmiş ve doğum oranlarının düşmesinden duyduğu endişeyi topluma çeşitli kampanyalarla aktarmıştır. Bu bağlamda kadınların doğurganlık kapasitesi, nüfus politikaları çerçevesinde araçsallaştırılmakta, kadın bedeni üzerindeki denetim yoğunlaşmaktadır. İktidarın son yıllarda yürüttüğü "normal doğumu teşvik" politikası da bu yaklaşımın bir yansımasıdır.

Sezaryen doğumlara çeşitli idari sınırlamalar getirilmiş; kadınların doğum yapma biçimine dair karar alma hakkı dolaylı biçimlerde ellerinden alınmıştır. Kadınların fizyolojik, psikolojik veya tıbbi gerekçelerle sezaryeni tercih etmesi çoğu zaman görmezden gelinmekte, sağlık çalışanları da idari baskılar nedeniyle sezaryen uygulamaktan kaçınmaktadır. Bu durum, özellikle kadınların bilinçli onamı olmadan riskli normal doğumlara yönlendirilmesine, hatta travmatik doğumlara yol açmaktadır.

Tüm bu politikaların sahadaki uygulamalara yansıması açısından sağlık hizmetlerine yönelik bölgesel eşitsizlikler de göze çarpmaktadır. Bitlis ili, bu eşitsizliğin en belirgin yaşandığı illerden biridir.

Bakanlığınızın 2023 yılı Sağlık İstatistik Yıllığı'na göre Bitlis bebek ölüm hızı en yüksek iller arasında bulunmaktadır. Ayrıca anne ölüm oranında 15,2-23,3 (100 bin canlı doğumda) ile Türkiye ortalamasının (13,5) çok üzerindedir. Bir başka göstergede kişi başına düşen hekim sayısında (100 bin kişiye 231 hekim) yine en düşük iller arasında Bitlis yer almaktadır. TÜİK'e göre kadın nüfusu 173 bin 694 olan Bitlis'te toplam 256 ebe bulunmaktadır.

Bitlis İl Sağlık Müdürlüğü'nden elde edilen verilere göre Bitlis merkezde 4, Tatvan'da 4, Adilcevaz, Ahlat, Güroymak ve Mutki ilçelerinde birer kadın hastalıkları ve doğum uzmanı hekim bulunmaktadır. Hizan ilçesinde ise uzman hekimin istifa etmesi sonucu hiç kadın hastalıkları ve doğum uzmanı bulunmamaktadır.

Bu uzmanlık alanındaki yetersizlik, yalnızca randevu almakta yaşanan zorluklara değil, aynı zamanda gece saatlerinde meydana gelen acil durumlara da müdahale edilememesi anlamına gelmektedir. Nöbet sistemiyle çalışan kadın doğum uzmanı bulunmadığı için gece gelişen erken doğum, düşük, gebelik zehirlenmesi gibi hayati vakalar Tatvan veya Bitlis merkeze sevk edilmektedir. Dağlık coğrafya, uzak mesafeler ve ulaşım koşulları dikkate alındığında, bu sevkler telafisi mümkün olmayan kayıplara neden olabilmektedir.

Kamu sağlık hizmetlerinin bölgesel eşitsizlik temelinde yapılandığı, kadınların üreme sağlığına erişiminin sistematik şekilde sınırlandığı bu tablo, yalnızca sağlık hizmetinin değil, aynı zamanda temel hak ve özgürlüklerin ihlali anlamına gelmektedir. Bitlis'te kadınlar doğum öncesi ve sonrası izlem süreçlerinden, jinekolojik muayenelere kadar çok sayıda hizmete erişememekte; bu da doğrudan toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştirmektedir.

Bu bağlamda;

1. 2025 yılı itibarıyla Bitlis ilinde ve ilçelerinde görev yapan kadın hastalıkları ve doğum uzmanı hekim sayısı nedir? Hekimlerin il merkezi ve ilçelere göre dağılımı ve istihdam türü (kadrolu, sözleşmeli, geçici görevlendirme vb.) nedir?
2. Bitlis'te 2025 yılı içerisinde Kadın hastalıkları ve Doğum Polikliniđine yapılan toplam başvuru sayısı kaçtır? Polikliniklerde hastalara verilen ortalama randevu süresi ne kadardır? Bu süre diğer illerle kıyaslandığında arada nasıl bir fark vardır?
3. 15 bin 190 kadın nüfusu olan Hizan ilçesinde kadın hastalıkları ve doğum uzmanı hekimi bulunmamasının gerekçesi nedir? Bu eksikliğin giderilmesine ilişkin bir planlama yapılmış mıdır? Ne zaman atama yapılması öngörülmektedir? Hizan'da sadece 5 ebe çalıştığı doğru mudur? Ebe ve hemşire ataması yapılması planlanmakta mıdır?
4. Bitlis ilinde kamu hastanelerinde görev yapan kadın doğum uzmanlarının nöbet sistemi nasıldır? Nöbet tutulan ve tutulmayan ilçeler hangileridir? Nöbet sisteminin olmadığı ilçelerde acil vakalara nasıl müdahale edilmektedir?
5. Son 5 yılda Bitlis ili genelinde gerçekleşen doğumlarda sezaryen ve normal doğum oranları nedir? Bu oranlar Türkiye ortalamasıyla karşılaştırıldığında ne ifade etmektedir?
6. Bakanlığınızın sezaryen doğumlara yönelik sınırlayıcı politikalarının kadınların sağlık ve tercih hakları üzerindeki etkilerini değerlendiren bir çalışma yapılmış mıdır?
7. Bitlis'te kadınların bilinçli onamı olmadan riskli normal doğumlara yönlendirildiğine dair bir denetim ya da inceleme yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları nelerdir?
8. Bitlis merkez ve ilçelerde kaç yenidoğan ünitesi ve anestezi uzmanı bulunmaktadır?
9. Bitlis'teki kadın doğum uzmanı yetersizliği nedeniyle Tatvan veya Bitlis merkez hastanelerine sevk edilen acil doğum vakası sayısı nedir? Bu sevklerin sonucunda yaşanan olumsuz vakalar (anne/bebek kaybı, komplikasyon, travma) kayıt altına alınmakta mıdır?

10. Bitlis'te kadın nüfusuna oranla ebe, hemşire ve hekim sayısı yeterli midir? Bu konuda Bakanlık olarak bir norm kadro planlaması yapılmakta mıdır?
11. Bitlis'te doğum öncesi ve sonrası bakım, izlem ve danışmanlık hizmetlerine erişemeyen kadınlara yönelik saha araştırması yapılmış mıdır? Bu eksikliğin giderilmesi için Bakanlığınızın bölgeye özel bir eylem planı bulunmakta mıdır?
12. Kadınların doğum biçimi konusunda bilgilendirilmiş onam temelinde tercih yapabilmesi için Bitlis ilinde yürütülen bilinçlendirme, eğitim veya rehberlik hizmetleri var mıdır? Yoksa neden sağlanmamaktadır?
13. Bitlis ili; bebek ölüm hızı, anne ölüm oranı, hekim ve ebe başına düşen nüfus gibi sağlık göstergelerinde Türkiye ortalamasının altında yer almaktadır. Bu farkların temel nedenlerine dair Bakanlığınızın yaptığı bir değerlendirme var mıdır? Bu farkları azaltmaya yönelik hangi adımlar atılmıştır?
14. Bakanlığınızın 2023 Sağlık İstatistik Yıllığı verilerine göre Bitlis'te hekim başına düşen kişi sayısı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bu durumun iyileştirilmesi için 2025 yılı içinde Bitlis'e kaç yeni hekim atanması planlanmaktadır?
15. Kadın doğum uzmanı, çocuk sağlığı uzmanı, anestezi uzmanı gibi temel branşlarda yaşanan uzman hekim açığının giderilmesi için bölgeler arası denge gözetten özel bir sağlık politikası uygulanmakta mıdır?
16. Anne ve bebek ölümlerinin yüksek olduğu bölgelerde görev yapan sağlık çalışanlarının uzun süreli istihdamını teşvik etmeye yönelik özel bir teşvik sistemi veya iyileştirilmiş çalışma koşulları planlamakta mısınız?
17. Bitlis gibi ulaşımı zor, dağlık bölgelerde kadınların sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak için mobil sağlık ekipleri, gezici kadın sağlığı birimleri ya da evde bakım hizmetleri gibi modeller düşünülmekte midir?
18. Türkiye genelinde kadın doğum uzmanı başına düşen kadın nüfusu ile Bitlis'teki oran arasında ne kadar fark vardır? Bu farkın kapatılması için bölgesel planlamalar yapılmakta mıdır?
19. Bitlis iline yönelik sağlık yatırımlarının son 10 yıldaki seyri nasıldır? Yeni hastane veya doğum merkezi planlamaları var mıdır? Varsa hangi ilçelerde ne zaman açılması planlanmaktadır?